Velký Újezd

Kraj: Olomoucký
Okres: Olomouc
Správní obvod: Olomouc
GPS souřadnice: 49.578581N, 17.483469E
Nadmořská výška: 369 m n. m.
První pís. zmínka: 1301 (723 let)
Počet obyvatel: 1 379
PSČ: 783 55
Adresa URL: www.velkyujezd.cz

Historie obce Velký Újezd

První zmínky o vzniku Velkého Újezdu se datují od roku 1301.

Původní půdorys i poloha Velkého Újezdu ukazuje na dobu vzniku trhové osady a její počátky lze datovat již od 12.století. Tato trhová osada vznikla v souvislosti se vznikem Potštátu a Vítkova. Přídavné jméno „Velký“ se během doby několikrát změnilo, takže to byl v různých obdobích nejprve Velký Augesd, kolem roku 1400 se užívalo Volavý Augesd, po roce 1500 Svrchní Augesd, za sto let později Hrubý Augesd nebo též Oujezd. Od poloviny předminulého století se užívá již trvale Velký Újezd. Původ názvu „Újezd“ se vysvětluje takto: území nebo místo, které bylo osídlováno, prodáváno, darováno a přítomné strany objely po hranici toto území – odtud Újezd. Kdy osada Velký Újezd byla založena nelze říct, ani neznáme kdo ji založil, ale už roku 1301 je dle Moravských zemských desek Újezd uveden mezi farnostmi lipenského děkanství patřícího k arcijáhenství olomouckému. K témuž roku je doložena také postava Žibřida (Siffridus), sladovníka na Libavé, r. 1324 známého s přídomkem z Újezdu. Roku 1381 je Újezd už jasně označován jako městečko, není však přesně známo, kdy došlo k jeho povýšení. Brzy poté byl součástí panství hradu Helfštýna a helfštýnské vrchnosti zůstal poddán až do 16. století, kdy byl prodán k Veselíčku. Třicetiletá válka byla pro obec dobou zkázy, k důsledkům válečných událostí patřilo i to, že Újezd pozbyl privilegovaného postavení městečka. Nový poválečný rozkvět zaznamenala obec za Podstatských, kteří drželi veselíčské panství. Roku 1738 zde založil hrabě Karel Max Podstatský nákladem 5 000 zlatých chudobinec, o šest let později obnovil ve válkách zaniklou faru. Kdysi byl Velký Újezd také významnou stanicí na hlavní „císařské“ silnici, kde se měnívala přípřež. V roce 1749 zde byl postaven vrchnostenský špitál, z roku 1791 pochází budova někdejší poštovní přepřahací stanice. V 19. století byl opět Velký Újezd považován za městečko, a městysem byl až do roku 1957.

K historii patří i významné osobnosti. Ve Velkém Újezdu jsou jimi Tomáš Kovařík, první starosta obce, Karel Richter, dlouholetý starosta a zemský poslanec, MUDr. Richard Orsava, lékař - lidumil, Melichar Bednářík, nestor české surdopedagogiky, František Nechvátal, básník, zasloužilý umělec a univerzitní profesor Vladimír Navrátil - akademický sochař.